
РОЗДІЛ VII. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 34:004.9:502.131.1(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.2.14>

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ ТА НАУКИ «ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО» У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ

Арістова І.В.,

доктор юридичних наук, професор,

завідувачка кафедри адміністративного та інформаційного права

Сумського національного аграрного університету

Арістова І.В. Роль інформаційної сфери та науки «інформаційне право» у досягненні цілей сталого розвитку в умовах цифрової трансформації в Україні.

Стаття присвячена комплексному дослідженню ролі інформаційної сфери та науки «інформаційне право» у досягненні цілей сталого розвитку України в умовах цифрової трансформації. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю теоретичного обґрунтування механізмів ефективного поєднання процесів цифровізації з реалізацією Цілей сталого розвитку ООН до 2030 року, особливо в контексті євроінтеграційних прагнень України та викликів воєнного стану. У статті проаналізовано системоутворюючу роль інформаційної сфери у забезпеченні сталого економічного, соціального та екологічного розвитку. Доведено, що цифрові технології, включаючи штучний інтелект, Інтернет речей та системи великих даних, створюють потужний інструментарій для оптимізації ресурсокористування, зменшення викидів парникових газів та підвищення ефективності різних секторів економіки. Особливу увагу приділено впливу цифровізації на досягнення таких ключових цілей сталого розвитку, як якісна освіта, гідна праця та економічне зростання, інновації та інфраструктура, скорочення нерівності.

Розкрито критично важливу роль інформаційного права як міждисциплінарної галузі знань у забезпеченні правового супроводження процесів цифрової трансформації. Проаналізовано проблематику правового регулювання складних правовідносин у цифровому середовищі, включаючи питання захисту персональних даних, кібербезпеки, електронної комерції та цифрових прав громадян.

Особливої уваги надано аналізу специфічних умов цифрової трансформації України в контексті воєнного стану та євроінтеграційних процесів. Досліджено законодавчі ініціативи 2025 року, включаючи закони про стабільне функціонування електронних комунікаційних мереж, імплементацію європейських норм у сфері електронних комунікацій, створення Єдиної державної цифрової системи відновлення та розвитку. Проаналізовано значення інтеграції України до єдиної роумінгової зони ЄС та реалізації Стратегії цифрового розвитку інновацій до 2030 року. Стаття містить аналіз викликів та перспектив цифрової трансформації України, включаючи обмежену інфраструктуру, необхідність гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами та забезпечення кібербезпеки.

Ключові слова: інформаційна сфера, інформаційне право, цілі сталого розвитку, цифрова трансформація, цифровізація.

Aristova I.V. The role of the information sphere and the science of «information law» in achieving sustainable development goals in the context of digital transformation in Ukraine.

The article is devoted to a comprehensive study of the role of the information sphere and the science of «information law» in achieving Ukraine's sustainable development goals in the context of digital transformation. The relevance of the study is determined by the need for theoretical substantiation of mechanisms for effectively combining digitalization processes with the implementation of the UN Sustainable Development Goals by 2030, especially in the context of Ukraine's European integration aspirations and the challenges of martial law. The article analyzes the system-forming role of the information sphere in ensuring sustainable economic, social and environmental development. It is

proven that digital technologies, including artificial intelligence, the Internet of Things and big data systems, create powerful tools for optimizing resource use, reducing greenhouse gas emissions and increasing the efficiency of various economic sectors. Special attention is paid to the impact of digitalization on achieving such key sustainable development goals as quality education, decent work and economic growth, innovation and infrastructure, and reducing inequality.

The critically important role of information law as an interdisciplinary field of knowledge in providing legal support for digital transformation processes is revealed. The problems of legal regulation of complex legal relations in the digital environment are analyzed, including issues of personal data protection, cybersecurity, e-commerce and digital rights of citizens.

Special attention is given to the analysis of specific conditions of Ukraine's digital transformation in the context of martial law and European integration processes. Legislative initiatives of 2025 are examined, including laws on stable functioning of electronic communication networks, implementation of European norms in the field of electronic communications, creation of the Unified State Digital System for Recovery and Development. The significance of Ukraine's integration into the EU's single roaming zone and implementation of the Digital Development and Innovation Strategy until 2030 is analyzed. The article contains an analysis of challenges and prospects of Ukraine's digital transformation, including limited infrastructure, the need to harmonize national legislation with European standards and ensure cybersecurity.

Key words: information sphere, information law, sustainable development goals, digital transformation, digitalization.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку людства характеризується масштабними процесами цифровізації, які кардинально змінюють усі сфери суспільного життя та вимагають переосмислення традиційних підходів до забезпечення сталого розвитку. Україна стикається з необхідністю ефективного поєднання процесів цифрової трансформації з реалізацією Цілей сталого розвитку ООН до 2030 року в умовах євроінтеграції.

Інформаційна сфера виступає як системоутворюючий елемент, що пронизує всі аспекти суспільного розвитку, від якого залежить успішність реалізації ключових цілей сталого розвитку. Водночас швидкі темпи технологічних змін створюють нові виклики для правового регулювання цифрового простору та захисту прав людини. Традиційні галузі права виявляються недостатньо адаптованими до регулювання складних правовідносин у цифровому середовищі, що створює правовий вакуум. Проблема посилюється необхідністю гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами та унікальними викликами, пов'язаними з військовою агресією.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та комплексний аналіз ролі інформаційної сфери та науки «інформаційне право» у формуванні ефективної моделі досягнення цілей сталого розвитку України в умовах цифрової трансформації, а також визначення механізмів синергетичної взаємодії між цифровими технологіями та правовим регулюванням для максимізації позитивних ефектів від впровадження інноваційних рішень та мінімізації потенційних ризиків для суспільства і довкілля.

Стан опрацювання проблематики. Роль інформаційної сфери та науки «інформаційне право» у досягненні цілей сталого розвитку в умовах цифрової трансформації активно досліджується українськими науковцями. Н. Скопенко, І. Єсвева-Северина та О. Кириченко зосереджують увагу на ролі діджиталізації як ключового фактора підвищення конкурентоспроможності компаній. О. Бречко та Н. Кривокульська досліджують взаємозв'язок між цифровою трансформацією та досягненням екологічних цілей сталого розвитку України. Г. Гончар та О. Шпатакова розширюють цю тематику, досліджуючи загальну роль цифровізації у досягненні цілей сталого розвитку, що свідчить про комплексний підхід до розуміння потенціалу цифрових технологій. Д. Олійник комплексно аналізує особливості цифрової трансформації економіки України у воєнний час, що відображає актуальність та унікальність досвіду української цифровізації в екстремальних умовах.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий розвиток цифрових технологій зробив інформаційну сферу ключовим фактором у досягненні цілей сталого розвитку (далі – ЦСР) в Україні. Інформаційне право, яке регулює використання та поширення цифрової інформації, відіграє важливу роль у створенні сприятливого середовища для сталого економічного, соціального та екологічного прогресу.

Інформаційна сфера, що охоплює цифрові технології та системи комунікації, є основою для сталого розвитку, сприяючи ефективному управлінню ресурсами та стимулюючи інновації. Цифрові інструменти дозволяють автоматизувати процеси, знижувати операційні витрати та підвищувати продуктивність у різних секторах, включаючи промисловість і державне управління [1]. Завдяки впровадженню інформаційних технологій Україна може оптимізувати економічні системи, зменшувати вплив на довкілля та покращувати якість життя громадян, що відповідає глобальним цілям сталого розвитку [2].

Крім того, інформаційна сфера сприяє соціальній інклюзії, покращуючи доступ до знань і послуг, що зменшує нерівність і підвищує цифрову грамотність. Впровадження цифрових платформ спростило доступ до освітніх ресурсів і державних послуг, сприяючи формуванню більш поінформованого та залученого суспільства [3]. Ці досягнення є критично важливими для реалізації ЦСР, зокрема тих, що стосуються освіти, економічного зростання та зменшення нерівності.

Цифрові технології є потужним інструментом для досягнення ЦСР, оскільки вони дозволяють оптимізувати процеси, зменшувати витрати ресурсів і підвищувати ефективність у різних секторах економіки. Вони сприяють створенню інноваційних рішень, які підтримують сталий розвиток, зокрема через моделювання екологічних ланцюгів постачання, циклічне проектування та екологічне планування [2]. У контексті України цифрові трансформації дозволяють регіонам і територіальним громадам впроваджувати системи управління, які сприяють безвідходному виробництву та екологічно-економічній ефективності.

Цифрові платформи, такі як Інтернет речей (IoT), штучний інтелект (AI) і великі дані (Big Data), забезпечують моніторинг і управління ресурсами, що сприяє зменшенню викидів парникових газів і оптимізації використання природних ресурсів. Наприклад, використання цифрових технологій у сільському господарстві дозволяє відстежувати стан ґрунтів і рослин, зменшуючи використання хімічних добрив і пестицидів, що сприяє екологічній безпеці.

Наприклад, у сільському господарстві цифрові платформи дозволяють відстежувати стан ґрунтів і рослин, мінімізуючи використання хімічних речовин і сприяючи екологічній безпеці. Це сприяє досягненню ЦСР, зокрема цілі 12 (Відповідальне споживання та виробництво).

Інформаційна сфера також підтримує розвиток «розумних міст», де цифрові системи оптимізують енергоспоживання, сприяють використанню відновлювальних джерел енергії та зменшують викиди парникових газів. Такі ініціативи відповідають цілі 11 (Сталі міста та спільноти) і забезпечують соціальну інклюзію шляхом надання доступу до інформації та державних послуг [4].

У січні 2025 року Верховна Рада України ухвалила закон, який забезпечує стабільне функціонування електронних комунікаційних мереж, що є критично важливим для підтримки зв'язку під час особливих періодів, включаючи воєнний стан [5]. Цей закон підтримує ціль 9 (Індустрія, інновації та інфраструктура), забезпечуючи надійність інфраструктури для населення, органів влади та об'єктів критичної інфраструктури.

Також парламент прийняв за основу проєкт закону про імплементацію європейських норм у сфері електронних комунікацій [6]. Цей документ регулює управління радіочастотним спектром, прозорість ціноутворення та захист прав споживачів, що сприяє цілі 16 (Мир, справедливість і сильні інститути). Крім того, розглядається законопроєкт про створення Єдиної державної цифрової системи відновлення та розвитку України, який автоматизує процеси планування, будівництва та розвитку інфраструктури. Ці ініціативи підтримують ціль 11 (Сталі міста та спільноти), сприяючи прозорому управлінню ресурсами та цифровізації містобудівних процесів [4].

Інформаційне право відіграє ключову роль у регулюванні цих процесів, забезпечуючи правову основу для впровадження будівельного інформаційного моделювання (BIM-технологій) і обробки великих масивів даних, що необхідні для залучення публічних інвестицій і реалізації проєктів відновлення.

Інформаційна сфера підтримує інтеграцію України до єдиної роумінгової зони ЄС (Roam Like at Home, RLAN), що є важливим кроком для забезпечення доступу до електронних комунікаційних послуг без додаткових витрат. У січні 2025 року законодавчі ініціативи були спрямовані на розширення повноважень регуляторного органу (НКЕК) для управління інфраструктурою зв'язку, забезпечення сумісності мереж і співпраці українських операторів із європейськими. Це сприяє цілі 9, забезпечуючи стабільний доступ до зв'язку для громадян і бізнесу.

Згідно з повідомленнями, з 1 січня 2026 року Україна планує приєднатися до роумінгової зони ЄС, що дозволить українцям користуватися мобільними послугами в 27 країнах ЄС без додаткових витрат. Інформаційне право регулює ці процеси, забезпечуючи прозорість процедур, захист прав споживачів і гармонізацію з європейськими стандартами, що відповідає цілі 17 (Партнерство заради сталого розвитку) [7].

Інформаційна сфера є основою для реалізації Стратегії цифрового розвитку інновацій України до 2030 року (WINWIN), затвердженої 14 січня 2025 року. Ця стратегія охоплює 14 ключових галузей, включаючи штучний інтелект, безпілотні технології та зелені технології, що сприяють цілі 9. Секторальна стратегія з автономних систем (AUV), опублікована 24 січня 2025 року, підтримує цифрову економіку в умовах війни та післявоєнного відновлення, вирішуючи проблему дефіциту робочої сили та створюючи нові робочі місця. Інформаційне право забезпечує правову основу для захисту інновацій і регулювання нових ринків, що відповідає цілі 8 (Гідна праця та економічне зростання) [8].

Проект «Science City» реформує інститут наукових парків, сприяючи співпраці між наукою, бізнесом і державою. Це підтримує ціль 17, створюючи умови для залучення міжнародних партнерів і розвитку високотехнологічних галузей. Очікується, що до 2028 року доходи наукових парків зростуть до 1–1,5 млрд грн, що сприятиме економічному зростанню [9].

Інформаційне право відіграє ключову роль у регулюванні цифрового середовища, забезпечуючи безпеку, прозорість та етичне використання технологій. В Україні правова база, що регулює цифрові технології, є важливою для вирішення таких питань, як захист даних, кібербезпека та права інтелектуальної власності, які є невід'ємною частиною сталого розвитку. Завдяки чітким регуляторним нормам інформаційне право забезпечує відповідність цифрової трансформації національним і міжнародним цілям сталого розвитку, сприяючи довірі та стабільності в цифрових екосистемах.

Міністерство цифрової трансформації України є ключовою інституцією у формуванні політики, що підтримує цифровий розвиток. Воно просуває ініціативи, спрямовані на розвиток електронного урядування, цифрової інфраструктури та інновацій, що є важливими для економічної стійкості, особливо в кризових ситуаціях, таких як воєнний стан [10]. Інформаційне право забезпечує регуляторну основу для цих ініціатив, гарантуючи ефективне використання цифрових інструментів для координації дій, моніторингу ситуації та підтримки економічної стабільності. В Україні інформаційне право сприяє гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, що є важливим кроком для інтеграції в європейський цифровий простір [11]. Наприклад, у забезпеченні безперервного надання електронних довірчих послуг, які є основою для цифрової ідентифікації та безпеки. У січні 2025 року Верховна Рада підтримала проєкт закону, який удосконалює надання цих послуг, адаптуючи їх до європейських стандартів. Це сприяє цілі 16, забезпечуючи довіру до цифрових систем і захист даних.

Інформаційне право також підтримує розвиток циркулярної економіки, регулюючи управління відходами електричного та електронного обладнання (WEEE) і сприяючи повторному використанню ресурсів. Це сприяє реалізації цілі 12, забезпечуючи екологічно-економічну ефективність [12].

Інформаційна сфера сприяє економічному зростанню через цифровізацію бізнес-процесів і створення нових бізнес-моделей. За даними Світового банку, зростання рівня цифровізації на 10% підвищує продуктивність економіки на 1%. В Україні це має особливе значення в умовах воєнного стану, де цифрова економіка підтримує економічне відновлення та конкурентоспроможність підприємств [13]. Інформаційна сфера забезпечує доступ до цифрових платформ, що сприяє розвитку підприємництва та інновацій, відповідаючи цілі 8 (Гідна праця та економічне зростання). Соціально інформаційна сфера зменшує цифровий розрив, надаючи доступ до освіти та державних послуг, що сприяє інклюзії та реалізації цілі 4 (Якісна освіта). Впровадження цифрових технологій у державному управлінні, таких як електронне урядування, підвищує прозорість і ефективність, що відповідає цілі 16.

Незважаючи на значний прогрес, Україна стикається з низкою перешкод на шляху до повної реалізації потенціалу цифрової трансформації. До них належать обмежена інфраструктура, цифровий розрив і прогалини в регулюванні, які перешкоджають широкому впровадженню цифрових технологій [12]. Інформаційне право може допомогти подолати ці виклики шляхом просування політики, що забезпечує рівний доступ до цифрових інструментів і сприяє створенню інклюзивного цифрового бізнес-середовища. Такі заходи є важливими для максимізації переваг цифровізації, зокрема створення нових робочих місць і підвищення конкурентоспроможності [14].

Можливості, які відкриває цифрова трансформація, включають потенціал для створення інноваційних бізнес-моделей і вдосконалення державних послуг. Завдяки інтеграції передових технологій, таких як штучний інтелект, аналіз великих даних і блокчейн, Україна може створювати нові економічні можливості, одночасно вирішуючи екологічні проблеми через впровадження сталих практик. Інформаційне право підтримує ці зусилля, надаючи рамки для етичного використання технологій і захисту прав зацікавлених сторін.

Цифровий порядок денний України до 2020 року окреслює стратегічні принципи цифрової трансформації, наголошуючи на необхідності скоординованих зусиль для досягнення сталого розвитку [11]. Ці принципи включають стимулювання інновацій, забезпечення цифрової інклюзії та відповідність стандартам Європейського Союзу щодо цифрової інтеграції [15]. Інформаційне право підтримує ці стратегії, встановлюючи рекомендації щодо управління даними та цифрової безпеки, що є критично важливим для збереження суспільної довіри та досягнення довгострокової сталості.

Роль інформаційної сфери та інформаційного права виходить за межі економічних переваг, охоплюючи соціальні та екологічні аспекти. Наприклад, цифрові інструменти можуть зменшувати викиди парникових газів шляхом оптимізації використання ресурсів, тоді як інформаційне право забезпечує відповідальне впровадження цих технологій для мінімізації шкоди довкіллю. Вирівнюючи

цифрову політику з цілями сталого розвитку, Україна може підвищити свою стійкість і глобальну конкурентоспроможність.

Висновки. Дослідження підтверджує, що інформаційна сфера є системоутворюючим елементом досягнення цілей сталого розвитку України, забезпечуючи технологічну основу для економічного зростання, соціальної інклюзії та екологічної безпеки. Цифрові технології оптимізують використання ресурсів та підвищують ефективність різних секторів економіки, а інформаційне право створює правову основу для регулювання цифрового середовища. В умовах воєнного стану цифровізація набуває особливого значення, підтримуючи економічну стабільність і сприяючи післявоєнному відновленню, що підкріплюється Стратегією цифрового розвитку України до 2030 року та євроінтеграцією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Скопенко Н.С., Єсвева-Северина І.В., Кириченко О.М. Діджиталізація бізнесу як запорука зростання конкурентоспроможності та успішного розвитку компаній у динамічному середовищі господарювання. *Наукові праці НУХТ*. 2023. № 29(1), С. 44-56.
2. Бречко О., Кривокульська Н. Вплив цифрової трансформації на досягнення екологічних цілей сталого розвитку України. *Modeling the development of the economic systems*. С. 201-209. URL: <https://mdes.khmn.edu.ua/index.php/mdes/article/view/263/239>.
3. Штурмер М., Абу-Тайє Х., Мірах Т. Цифрова стійкість: основні умови для сталих цифрових артефактів та їхніх екосистем. *Наука сталого розвитку*. 2017. № 12. С. 247-262.
4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
5. Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння забезпеченню сталого функціонування електронних комунікаційних мереж та надання електронних комунікаційних послуг, а також заборони демонтажу електронних комунікаційних мереж в умовах надзвичайного та воєнного стану : Закон України від 17.12.2024 року № 4150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4150-IX#Text>.
6. Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації норм законодавства Європейського Союзу з питань електронних комунікацій : Проект Закону від 25.10.2024 року № 12150. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/45101> (дата доступу 27.06.2025).
7. Один з етапів приєднання до єврозоюмінгу: рада ухвалила законопроект, який наближає законодавство України до стандартів ЄС. *Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України*. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/odin-z-etapiv-priednannya-do-evrozouming> (дата доступу 27.06.2025).
8. Україна затвердила Стратегію цифрового розвитку інновацій. WINWIN: Секторальна стратегія розвитку AUV в Україні. *Прес-офіс Міністерства цифрової трансформації України*. 2025. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/winwin-sektoralna-strategiya-rozvitku-auv-v-ukraini> (дата доступу 27.06.2025).
9. Олійник Д. Цифрова трансформація економіки України у воєнний час. *Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень*. 2025. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-u-voyennyu-chas-sichen-2025> (дата доступу 27.06.2025).
10. Олійник Д. Цифрова трансформація економіки України в умовах війни. *Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень*. 2024. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-u-umovakh-viyny-zhovten-2024> (дата доступу 27.06.2025).
11. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний - 2020»): Концептуальні засади (версія 1.0). *Hitech office*. 2016. <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата доступу 27.06.2025).
12. Галушак О., Галушак М., Машлій Г. Цифровізація в Україні: Еволюційні перетворення. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2(81), С. 155-163.
13. Пічкурова З. Розвиток цифрової економіки України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023 № 58. С. 58-73. DOI:10.32782/2524-0072/2023-
14. Гончар Г.П., Шпатакова О.Л. Роль цифровізації у досягненні цілей сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2024. № 4. DOI: 10.32702/2307-2105.2024.4.51
15. Звіт про результати початкової оцінки стану імплементації правових актів ЄС (ACQUIS EU). *Офіційний сайт Кабінету Міністрів України*. 2023. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEI/zvit-UA.pdf> (дата доступу 27.06.2025).